

Петрова П. М.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Медведь О. В., канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

КАЛЬКУВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗАПОЗИЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ

Під час запозичення іношомовних термінів використовуються два основні способи: 1) безпосереднє запозичення, коли термін переймається в оригінальному звучанні і, зрештою, адаптується до правил мови-реципієнта: англ. *terminal*, *pilot*; укр. *термінал*, *пілот*; 2) дослівний переклад або структурно-семантичне калькування.

Калькування, тобто переклад за допомогою українських слів і виразів, що дослівно відтворюють слова й вирази англійської мови можна проілюструвати наступними термінами: *data base* – база даних, *flying field* – льотне поле; *belly* – проф. «пузо»; *wind rose* – роза вітрів; *aerocarrier* – авіаносець; *aeroelasticity* – аеропружність; *aerofuel* – паливно-повітряний; *aircarrier* – авіанеперевізник; *airfree* – без-повітряний; *airbase* – авіабаза; *aircraft-kilometer* – літако-кілометраж; *airliner* – повітряний лайнер; *air-raid* – повітряний наліт; *airship* – повітряне судно; *airshow* – авіа шоу; *airspace* – повітряний простір; *storm alert* – штормове попередження; *all-metal* – суцільнометалевий; *all-weather* – всеногодний; *alphanumeric characters* – літерно-цифрові знаки; *autopilot amplifier* – підсилювач автопілота; *answerback* – зворотний сигнал; *anti-icer* – протиобліднювач; *anti-submarine* – протичовновий; *anti-tank* – протитанковий; *arm* – ручка; *autoacceleration* – самовільне прискорення; *backfire* – зворотний спалах; *bearingless* – безнідишпниковий; *near-earth* – навколосемний; *brake-way* – гальмівний шлях; *cheek* – щока (напр. замка шасі); *crankcheek* – щока колінвала; *crashworthiness* – ударотривкість; *crosscheck* – перехресна перевірка; *customs-free* – безмитний; *discharger* – розвантажувач; *disconnect* – від'єднання; *disorientation* – втрата орієнтації; *downdraft* – низхідний потік; *duststorm* – пилова буря; *extrasolar* – позасонячний; *fail-soft* – з м'якою відмовою; *fault-finding* – знаходження несправності; *near field* – близьке поле; *sound field* – звукове поле; *fire-control* – керування вогнем; *firepower* – вогнева потужність; *blind flight* – «сліпий» політ; *one-dimensional flow* – одновимірна течія; *flowmeter* – витратомір; *Flying Fortress* – «Літаюча фортеця»; *four-engine* – чотиримоторний (про ПС); *four-seater* – чотиримісний літак; *gas-turbine* – газотурбінний; *air gateway* – повітряні ворота; *glassfibre* – скловолокнистий; *guideline* – лінія рулювання; *booking hall* – зала бронювання; *landing headlight* – посадкова фара; *absolute height* – абсолютна висота; *high-apogee* – високоапогейний; *horsepower* – кінська сила; *infrared* – інфрачервоний; *instability* – нестійкість; *interchamber* – міжкамерний; *interrogator* – запитувач; *jamproof* – перешкодоза-хисний; *keyswitch* – кнопковий перемикач; *landmark* – наземний орієнтир; *low-altitude* – низькоширотний; *low-apogee* – низькоапогейний; *low-orbit* – низькоорбітальний; *overbooking* – надлишкове бронювання; *overcharge* – перевантаження; *overexploitation* – переексплуатація; *overheat* – перегрів; *overload* – перевантаження; *overprint* – наддрукування; *interplanetary plasma* – міжпланетна плазма; *stellar plasma* – зоряна плазма; *preflight* – передпольотний; *pre-war* – довоєнний; *pump-turbine* – турбонасос; *radar-equipped* – обладнаний радаром; *rawinsonde* – радіовітровий зонд; *recall* – повторний виклик; *reingestion* – повторне засмоктування; *flight school* – льотна школа; *seat-kilometre* – кріслокілометраж; *servo-altimeter* –

сервовисотомір; small-size – малорозмірний; snow grains – снігові зерна; oxygen starvation – кисневе голодування; two-engine – двомоторний; uncontrollability – некерованість; waitlist – лист очікування; warplane – військовий літак; waterspout – водяний смерч; waveguide – радіо хвильовід; wavelength – довжина хвилі; wind(-)break – вітролам; workload – робоче навантаження [8].

У сучасних національних термінологіях, зазначає Р. О. Гільченко, широко вживаються запозичені аббревіації, які по суті не розшифровуються рідною мовою, напр., укр. ІКАО (англ. ICAO – International Civil Aviation Organization) мало б звучати як МОЦА (Міжнародна організація цивільної авіації) [1, с. 81].

Література:

1. Oxford Dictionary, 1989. URL : https://archive.org/details/oxfordenglishdic00oxfo_0/page/n1157/mode/2up.
2. Гільченко Р. О. Англійсько-український словник авіаційних термінів. Київ : НАУ, 2009. 280 с.